

שבת ושגגת מלאכות אפילו רבי עקיבא מודה דשבתות כגופין דמיין נחא דלא תקשי ברייתות אהדדי.

שיש לומר דהא דתניא דלרבן גמליאל פטור מיירי שכתב את שתי האותיות בזדון שבת ושגגת מלאכות, דכיון דשבתות כגופין דמיין, דהיינו ששתי שבתות הן כשתי אבות מלאכות, הרי לעניינינו כאילו עשה בכל שבת חצי מלאכה אחרת, שאינם מצטרפים חצאי המלאכות יחד, ולכן הוא פטור.

והא דתניא חייב מיירי בשגגת שבת וזדון א-ז מלאכות שבזה לא יתכן לומר שבתות כגופין דמיין [עיי'ן שיטמ"ק בעמוד קודם אות כ"ו טעם הדבר]⁹³. אלא יש לדון מהטעם שהימים שבינתיים הוי ידיעה לחלק, והוי כאילו נודע לו בין שבת לשבת שחטא. ומכיון דקסבר רבן גמליאל אפילו כשנודע לו ממש, דאין ידיעה לחצי שיעור, לפיכך הוא מחייב על שתי האותיות, שהידיעה שבאמצע לא חשיבא ידיעה כדי לחלק

עשה הנחה ברשות הרבים, ואז נודע לו, שמאחר וכל האיסור הוצאה הוא ההנחה ברשות הרבים, לכן הידיעה אינה מחלקת בזה.

וכתב התוצאות חיים, שחידוש זה תלוי במחלוקת הראשונים הנ"ל, שהמאירי מפרש הענין כדעת הר"ן, שהידיעה מבטלת את הצטרפותם מפני שהיא גם כן מחלקת לחטאות, ולכן, כמו שידיעה המחלקת לחטאות, אינה חשובה ידיעה אלא אם כן נודע לו שחטא, וכל זמן שלא נודע לו מחטאו, אף על פי שהיתה לו ידיעה בין המעשים, ועל ידי כן נתחלקו לשתי שגגות, מכל מקום אין מועילה ידיעה זאת לחלק לחטאות [וכמו שהוכיחו התוס' בשבת [סז ב], ועיי'ן בתוס' שבועות [יח א], אם כן הוא הדין בידיעת חצי שיעור, שאיננה חשובה ידיעה לחלק ההצטרפות, אלא אם כן נודע לו שעשה על כל פנים חצי שיעור שיש בו חלק מן האיסור [ואפילו לריש לקיש שחצי שיעור מותר מן התורה, מכל מקום כשהשלים לבסוף לכשיעור, הרי ודאי שמעשה האיסור החל כבר מתחילתו]. אבל לדעת רבינו חננאל, שביטול ההצטרפות הוא מצד שהם שתי שגגות נפרדות, אם כן בכל ענין שנעשו לשתי שגגות, יש לפטור מטעם זה, ואפילו כשלא התחיל עדיין בעצם פעולת האיסור.

[ומכל מקום לענין חילוק חטאות, אנו מצריכים ידיעה שחטא, וכנ"ל, והטעם הוא, שאמנם ידיעה כלי שהיא שבין המלאכות, מחלקת אותם לשתי שגגות, ואם כן יש כאן שני חיובים שונים, מכל מקום אפשר לפטור את שניהם בקרבן אחד, וכמו יולדת שמביאה קרבן אחד על כמה לידות. אבל כשנודע לו שחטא, הרי כבר נתחייב בפועל בקרבן על ידי הידיעה הזאת, ושוב אינו יכול ליפטר בקרבן זה על שתיים. ועיי'ן מה שהבאנו בהערה 72 בשם האפיקי ים. אולם בעיקר דברי התוצאות חיים יש מקום לדון ולומר, שדוקא כאשר עצם פעולת האיסור נתחלקה לשתי שגגות, בזה יש לפטרו. אבל כאשר מעשה האיסור עצמו היה בשגגה אחת, אף על פי שהכשר למלאכה והמלאכה נעשו בשתי שגגות, הרי הוא חייב].

ומדברי הרמ"ה [בבא בתרא נה] נראה שפירש, שמאחר והידיעה היא הגורמת לחיוב הקרבן בפועל, לכן, כאשר נודע לו לאחר שעשה חצי שיעור, ונמצא שידיעה זו לא חייבה אותו בקרבן, ממילא שוב אי אפשר שתחייב אותו אחר כך בקרבן.

93. המנחת חינוך [לב] מחדש, שאם קצר חצי שיעור וטחן חצי שיעור, בהעלם אחד, יש בזה

ביניהם.

ומקשינן: והרי אי אפשר לומר דרבן גמליאל סובר כרבי אליעזר. **דהא מדרקתני** בברייתא "ומודה רבן גמליאל שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת שהוא פטור" — מכלל, **דפליגי אאחרנייתא!** שאותו התנא שהוא מודה לו בברייתא זו הוא התנא שעמו הוא חולק באופן אחר, ששם רבן גמליאל מחייב בכתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת, והתנא ההוא פוטר גם שם.

אי אמרת בשלמא רבן גמליאל **כרבי עקיבא סבירא ליה**, והוא התנא שרבן גמליאל מודה לו וסובר כמותו בזדון שבת ושגגת מלאכות דפטור משום דשבתות כגופין דמיין, היינו **דפליגי רבן גמליאל ורבי עקיבא** בברייתא השניה, דהיינו **בשגגת שבת** וזדון **מלאכות**. **דרבן גמליאל סבר** דחייב משום דאין ידיעה **לחצי שיעור** ורבי **עקיבא** דהיינו חכמים **סבר** דפטור משום **דיש ידיעה לחצי שיעור**. **ומודה רבן גמליאל** לרבי עקיבא בברייתא זו **בזדון שבת** ושגגת **מלאכות** שהוא **פטור**. **אלמא** דרבי עקיבא סבירא ליה: **שבתות כגופין דמיין**.

אלא אי אמרת רבן גמליאל כרבי אליעזר

אלא לרבה, דאמר: סבירא ליה לרבי עקיבא דשבתות כגוף אחד הן [וכן דעת רבן גמליאל], תיקשי: **כי בשלמא הא דתניא חייב, משכחת לה בין בזדון שבת ושגגת מלאכות, והטעם דחייב משום דשבתות כגוף אחד הן, ואם כן בכל אות שכתב בכל שבת עשה חצי מאותו אב מלאכה והרי הם מצטרפים לאב מלאכה אחד. ובין בשגגת שבת וזדון מלאכות, וטעם החיוב משום דקסבר רבן גמליאל דאין ידיעה לחצי שיעור**.

ואלא הא דתניא פטור — במאי מוקמת לה? לא בהדא ולא בהדא [גירסת רש"ש]. שבשגגת שבת וזדון מלאכות יש לחייב משום אין ידיעה לחצי שיעור, ובזדון שבת ושגגת מלאכות יש לחייב משום דשבתות כגוף אחד הם.

ומתריצין: **אמר לך רבה: רבן גמליאל סבירא ליה כרבי אליעזר, דאמר: שבתות כגופין דמיין**. ולכן הוא פוטר בזדון שבת ושגגת מלאכות.

מצטרפין לחייבו. אולם כתב שיש לדחות, שכל זה נאמר דוקא כשעשה מלאכה אחת בשתי שבתות, שאף על פי שמצד הדין הם מעשים חלוקים ונפרדים [וכאילו זרע וקצר, לדעת רש"י], סוף סוף מצד המציאות, המעשים הם שוים, וכשעשה בין שניהם כשיעור שלם, יש ממלאכתו תועלת של שיעור שלם וחשוב, מה שאין כן כשקצר חצי שיעור וטחן חצי שיעור, יש לומר, שאינו חייב, מפני שאין לפנינו שיעור של דבר חשוב. ועיין שיטה מקובצת [טז ב, כו].

חילוק בין שגגת שבת לשגגת מלאכות, שבשגגת מלאכות, מאחר שנאמר בו חילוק מלאכות [לענין לחייב שתיים], אינם מצטרפים גם כן לשיעור אחד. אבל בשגגת שבת, שאינם חלוקים לחטאות, הרי אלו מצטרפים.

וכתב באפיקי ים [ב ד ט], שלכאורה מפורש כדבריו בסוגיתנו, שהרי למדנו כאן, שהשבתות נחשבים כגופים מוחלקים, ומועיל זה לחייבו שתיים, בשגגת מלאכות, ומכל מקום לענין שגגת שבת, שאינם מחולקים לחטאות, הרי הם

הוא משלים לאות הראשונה, בכל זאת] מודה הוא דפטור על הכתיבה. לפי שאינה דומה השלמת הכתיבה של האות השניה להוספת חוט באריגה. כי באריג איירי שקיים כבר אריג אלא שהוא מוסיף עליו, ואין חיובו על אריגת החוט משום צירוף של מלאכתו בעשיית האריג בתחילה. אבל בכתיבה של אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת האחרת הרי אינו חייב על השניה אלא משום צירוף מלאכת הכתיבה שלו הראשונה, בשבת הקודמת, לכתיבתו בשבת השניה. וכיון שהיו שתי הכתיבות, שצריכות להצטרף לשיעור כתיבה של שתי אותיות, בשתי שבתות, אין הן מצטרפות. כי שתי השבתות נחשבות כשני גופין.

אי אפשר לומר כן. דהא באחת על האריג לא פליג רבי אליעזר לפטור אלא חיובי מחייב ביה!

דתנן: רבי אליעזר אומר: האורג שלשה חוטיין בתחלה בתחלת אריגת הבגד, או מוסיף חוט אחד על האריג שכבר נארג מקצתו — חייב.

ואכתי תקשי לרבה מהא דקתני ומודה רבן גמליאל

ומתריצין: **אמר רבה: לעולם הא דרבן גמליאל מודה היינו לרבי אליעזר. ומכלל דפליגי בהרא [גירסת רש"ש] דתניא: הוציא חצי גרוגרת מרשות היחיד לרשות הרבים, וחזר והוציא חצי גרוגרת. אם היו שתי ההוצאות בהעלם אחת חייב. בשתי העלמות פטור.** כי יש ידיעה לחצי שיעור והיא המחלקת בין שני החצאים.

סבירא ליה, ולו הוא מודה בהא דפוטור בזרון שבת ושגגת מלאכות, **מכלל דפליגי באופן אחר. ובמאי פליגי?**

אי בשגגת שבת וזרון מלאכות, בהא אפילו **רבי אליעזר כרבן גמליאל סבירא ליה דחייב,** משום דאין ידיעה לחצי שיעור!

דתניא שכך סוכר רבי אליעזר: הכותב שתי אותיות בשתי שבתות, שכתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת זו, **רבי אליעזר מחייב!** ועל כרחק בשגגת שבת וזרון מלאכות מיירי, ומשום דאין ידיעה לחצי שיעור. שהרי בזרון שבת ושגגת מלאכות שמעינן לרבי אליעזר במתניתין בריש פרקין דסבר דשבתות כגופין דמיין, ואם כן היה לו לפטור באות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת זו.

אלא שמא תאמר שהאופן האחר ששם פליגי רבי אליעזר ורבן גמליאל הוא במוסיף חוט אחת על האריג, שהיה בגד ארוג והוא הוסיף בו חוט אחד, שרבי אליעזר פוטור, לפי שאין בו שיעור המחייב במלאכת אריגה [שהוא לפחות שתי שורות חוטים הנוספות לאורכו של האריג]. ורבן גמליאל מחייב, שלא נאמר שיעור של שני חוטים אלא בתחילת האריגה כי בפחות משני חוטים אין האריגה מתקיימת. אבל אם כבר היה אריג והוא רק מוסיף על מה שכבר נארג, גם לאריגת חוט אחד יש חשיבות.

והכי קאמרה הברייתא: **אע"פ שרבן גמליאל חולק על רבי אליעזר בשיעור אריגה,** מכל מקום, בכותב שתי אותיות בשתי שבתות, [על אף שהוא דומה לאורג, שגם כאן בכתיבת האות האחת הנוספת בשבת השניה

ליה "ומה נדה". שהוכחתו היא מנדה אחת, באופן שהיתה ידיעה בינתיים, דחייב כמה חטאות, וכדמפרש לקמן.

אלא לרבה, דאמר: זדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה, דשבתות אי כגופין דמיין ואי לא, אם כן כיצד אפשר להוכיח מנדה? והרי בנדה אחת לא יתכן שיהא בה גופין מחולקין, והוה ליה ליתני "נדות", ולמילף מהבא על חמש נדות שחייב על כל אחת משום דגופין מחולקין הן, וכל שכן בשבתות דהוי גופין מחולקין?

ומתריצין: אמר לך רבה: תני "נדות"⁽⁹⁴⁾.

שמואל תני "נדה" כרב חסדא.

רב אדא בר אהבה תני "נדה".

רב נתן בר אושעיא תני "נדות" כרבה.

ומקשינן: ולרב חסדא, דאמר: שגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה, דימים שבינתיים מי הויין ידיעה לחלק אי לא, אם כן, נדה, שממנה הוכיח רבי אליעזר — מאי "ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק" אית בה?

רבי יוסי אומר: אפילו הוציאם בהעלם אחד, הרי דוקא אם הוציא את שני החצאים לרשות הרבים אחד, אז הוא חייב. אבל אם הוציאם לשתי רשויות הרבים נפרדות, וכגון שהיה ביתו עומד בין שתי רשויות הרבים ויש לו שני פתחים משני צידיו, והוציא חצי אחד לכאן וחצי האחר לכאן, הרי הוא פטור, לפי שהרשויות מחלקות את שתי ההוצאות, ולכן אין מצטרפין שני החצאים שהוציא לשיעור כגורגרת כדי לחייבו.

דרבן גמליאל סבר כתנא קמא בפרט זה שהרשויות אינן מחלקות. ורבי אליעזר סבר כרבי יוסי. והכי קאמר: שאע"פ שרבן גמליאל חולק על רבי אליעזר לענין רשויות מחלקות, מודה הוא לו בכתיבת שתי אותיות בשתי שבתות. דשבתות כגופין דמי, ומחלקין ביניהם שלא יצטרפו שתי האותיות יחד לחיוב חטאת.

תא שמע להקשות על רבה: דתנן במתניתין: אמר לו רבי אליעזר לרבי עקיבא: חייב על כל אחת ואחת מקל וחומר: ומה נדה שאין בה תוצאות הרבה.

בשלמא לרב חסדא, דאמר: שגגת שבת וזדון מלאכות בעי מיניה, דימים שבינתיים מי הויין ידיעה לחלק או לא, היינו דקאמר

וכתב בתוצאות חיים [ה ב], שמכאן משמע, שדעת רש"י היא שחילוק המלאכות אינו נחשב כשמות מוחלקים, וכאלו הם איסורים נפרדים לגמרי, אלא שהן כגופין מוחלקין. שהרי דימה רבי אליעזר חילוק הגופים לחילוק המלאכות. אולם הביא שם מהתוס' רי"ד [שבת קלח], שכאשר מתרים בעושה מלאכה, אזי צריך להתרות בו בשם המלאכה המסויימת שהוא בא

94. לדעת רש"י הנידון היה, האם על ידי חילוק השבתות נחשבות המלאכות שנעשו בהן כאלו היו מלאכות חלוקות זו מזו, וכזורע וקוצר. והוכיח לו רבי אליעזר מדין הבא על חמש נדות, שהוא חייב על כל אחת ואחת, משום שהגופים מחלקין אותם לחטאות. ומזה רצה לפשוט, שהוא הדין בחילוק השבתות, שיהיו גם כן מחלקים אותן לחטאות.

ומתריצין: אמר רבא: כגון שבא עליה בנדתה, וטבלה, וראתה דם, וחזר ובא עליה בנדתה, וטבלה, ושוב ראתה דם, וחזר ובא עליה, דטבילות הויין כ"ימים שבינתיים"⁽⁹⁵⁾. כי הימים שהיתה בהם טהורה הם ימי היתר לענין נדה כימי חול שהם ימי היתר לענין שבת. והוכיח רבי אליעזר דכשם שהימים שבינתיים בנדה הויין ידיעה לחלק, וחייב על כל ביאה וביאה [כשהיו ימי היתר ביניהם], כל שכן ידיעת ימים שבינתיים בשבת דהוי ידיעה לחלק,

וחייב על כל שבת ושבת⁽⁹⁶⁾.
תא שמע: תנן במתניתין: אמר לו רבי אליעזר: הבא על קטנות יוכיח.

בשלמא לרבה, היינו דקתני קטנות בלשון רבים, שהוכיח רבי אליעזר מהבא על הרבה נדות קטנות שחייב על כל אחת ואחת משום שהגופים מחלקים, וכל שכן דשבתות הוי כגופין מוחלקין.

אלא לרב חסדא — מאי "קטנות"? שהרי לשיטתו ההוכחה היא מנדה קטנה אחת,

לעשות, משום שהמלאכות הן כשמות מוחלקין לגמרי, וכאילו הם איסורים נפרדים, שצריך להתרות על כל איסור בשמו.

עוד כתב שם להוכיח כדעת התוס' רי"ד, ממה שמבואר לקמן [י"ט], שאם עשה מלאכה בשבת בשוגג, ואחר כך נודע לו שחטא, אלא שאינו יודע איזו מלאכה היתה, שלדעת רבי יהושע אינו חייב בקרבן, הואיל ולא נודע לו באיזה חטא חטא. ומוכח מזה, שהמלאכות הן כשמות חלוקים, שבחילוק הגופים ודאי אין צריך שידע באיזה גוף עבר את העבירה, וכמו שכתב הרמב"ם [שגגות ב ה].

נחשבים הם לחילוק בין הביאות, להחשיב שהיו כאן שתי שגגות.

וכתב האור שמח [שגגות ה ה], שדין זה, שימי היתר שבינתיים מחלקין, נאמר דוקא לענין איסורים התלויים בימים, כמו שבת. וכן נדה, אף על פי שטעונה גם טבילה, מכל מקום טהרתה תלויה גם בימים. אבל באיסורים שאין להם שייכות כלל עם הימים, אף על פי שהיה זמן של היתר בין איסור אחד לחברו, לא יהיה על ידי זה חילוק לחטאות, כגון הבא על אשת איש, ונתגרשה, וחזרה ונתקדשה, ובא עליה שנית, שהוא יתחייב רק בקרבן אחד.

95. הרשב"א בשבת [סז ב] כתב, שלפי פירוש רש"י שהבאנו בהערה 89, שימי החול שבין השבתות גורמים שתהיה לו ידיעה ממשית, אם כן גם כאן צריך להעמיד כגון שידע שטבלה, שעל ידי כן יכול לבוא לידי ידיעה שהיתה נדה קודם לכן, וממילא יש כאן שתי העלמות. אבל לפי פירוש התוס', שימי היתר שבינתיים מצד עצמם מחשיבים כאילו נגמרה העלמה הראשונה, וכמו שנתבאר בהערה 89, אם כן בעניננו, אפילו אם טבלה שלא בידיעתו, מאחר וסוף סוף היו כאן ימי היתר בין נדות לנדות, ממילא יהיו

96. הקשה השיטמ"ק [טו א, יב], איך יתפרש לדעת רב חסדא הוכחת רבי אליעזר מבהמה, שהרי בבהמה אין שייך כלל ימים שבינתיים שיחלקו.

ותירץ, שהרי באמת דעת רבי אליעזר היא, שהבא על הנדה חמש ביאות, הרי הוא חייב חמש חטאות, וכמו שלמדנו לעיל [טו א], ומשום שלדעתו יש לחייב שתי חטאות על שתי פעולות שנעשו בזה אחר זה [על כל פנים כשאי אפשר לערבן]. ואם כן, הוא הדין בעושה מלאכה בכמה שבתות, שלדעתו יש לחייבו

שידיעה שבינתיים מחלקת בה, וכל שכן בשבתות?

ומתצינן: קטנות היינו "קטנות דעלמא". והיינו, שאנשים רבים באים על קטנות רבות שבעולם, וכל אחד מהם בא על קטנה אחת בלבד הרבה ביאות. וממנה יש להוכיח ידיעה שבינתיים מחלקת.

ואמרינן: מתניתין דלא כהרין תנא. שהוא סובר ששאלת רבי עקיבא היתה לענין נדה, ורבי אליעזר פשט לו משבת.

דתניא: אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא כך

שאל רבי עקיבא לרבי אליעזר. אלא כך שאל: הבא על אשתו נדה וחזר ובא עליה, בהעלם אחת — מהו? האם חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת מהביאות, כי הביאות מחלקות לענין חטאות. [בתו' ריש פרק כלל גדול בסוה"ד, משמע שהשאלה היתה באופן שטבלה וראתה, אם ימים שבינתיים הוי ידיעה לחלק].

אמר ליה רבי אליעזר: חייב על כל אחת ואחת. מקל וחומר משבת: ומה שבת, שאין בה אלא אזהרה אחת, דהיינו, שהוא מוזהר על השבת והשבת אינה מוזהרת עליו. כלומר, שבכל חילול שבת רק אדם אחד

אין שייך ללמוד על חילוק הימים שבינתיים. וכל זה הוא לפי רב חסדא, אבל לדעת רבה, שהנידון היה על חילוק הגופין, יש לפרש דברי רבי אליעזר כפשוטם, שהוכיח מדין הבא על חמש בהמות, שהוא חייב חמש חטאות, מצד חילוק הגופין. ואם כן הוא הדין בחילוק השבתות, שהם גם כן חשובים כגופין מוחלקים. ועיי"ש בשיטמ"ק.

וכתב הגרע"ק איגר [בהגהתן לשעה"מ איסור"ב יז יא], שלפי זה נמצא, שלדעת רבה, אין דין חילוק גופין בבהמה, שהרי רבי עקיבא השיב לרבי אליעזר, שאין ללמוד שבת מנדה, הואיל ואין השבת מוזהרת עליו, ומטעם זה אמר לו גם כן שהשבת כבהמה, שאין בהם חילוק גופין [וזהו כדעת התוס' לעיל טו ב], אבל לרב חסדא, מאחר והיה פשוט לרבי עקיבא שהשבתות כגופים, אף על פי שאין השבת מוזהרת עליו, אם כן הוא הדין שיהיה חילוק גופין בבהמה, וזהו כדעת הרמב"ם שהובא בהערה 85, המחייב חמש חטאות בבא על חמש בהמות.

שתיים, הואיל ואי אפשר לערב את המלאכות שבשתי השבתות, שהרי יש כמה ימים ביניהם, ואף על פי כן, כשבא להשיב לרבי עקיבא על שאלתו, לא השיב לו בתחילה לפי דעת עצמו אלא הוכיח לו מנדה, שגם לפי דעת חכמים החולקים עליו, מכל מקום כאן יהיו מודים שחייב שתיים, הואיל והימים שבינתיים נחשבים כידיעה לחלק. אבל לאחר שרבי עקיבא השיב לו שאין ללמוד דין זה מנדה, שוב אמר לו, שלדעת עצמו, כשם שחייב שתיים, בבא על הבהמה כמה ביאות, הוא הדין שיהיה חייב כמה חטאות על עשייתמלאכה בכמה שבתות. ועל כל פנים נמצינו למדים מדבריו, שרבי אליעזר מחייב שתיים על עשיית שתי מלאכות שוות, אפילו בשגגת שבת, שהרי לרב חסדא, הנידון היה בשגגת שבת.

וכתבו האחרונים, שנראה מדברי התוס' [ד"ה רב חסדא], שהם גם כן פירשו באופן זה, והוסיפו התוס', שלפי זה צריך לפרש, שרבי עקיבא קיבל את דברי רבי אליעזר מצד הדמיון שבין שבת לנדה [ולא מצד קל וחומר, שרבי עקיבא השיב לו על הקל וחומר], שהרי מבהמה

להתחייב על כל ביאה וביאה בנדה אחת [ולתוס' הנ"ל – הוא הדין דימים שבינתיים מחלקין כמו שהגופין מחלקין בקטנות].

אמר לו רבי עקיבא: לא! אם אמרת בקטנות שכן גופין מוחלקין שכל אחת היא גוף נפרד. מה שאין כן בנדה אחת. ולא אמרינן שהביאות מחלקות [ולתוס' – לא אמרינן שהימים שבינתיים מחלקין] (98).

אמר לו רבי אליעזר: הבא על הבהמה האחת ביאות הרבה יוכיח. שאין גופין מוחלקין, ובכל זאת חייב על כל אחת ואחת (99). [רבי אליעזר לשיטתו לעיל טו, א שחייב על כל ביאה וביאה בכל עריות והוא הדין בבהמה. ובאמת לא היה צריך להוכיח מבהמה לנדה. שהרי איזה עדיפות יש בביאות הרבה בבהמה אחת לחלק יותר מאשר ביאות הרבה בנדה אחת. אלא היה צריך להשיבו שאני סבור שהביאות מחלקות. אלא, שדין זה שמע מרבתינו לגבי בהמה לכן השיבו

עובר על איסור, ובכל זאת אם עשה כמה אבות מלאכות בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת [ולתוס' מיירי במלאכה אחת ומשום ימים שבינתיים, ויליף נדה משבת. כי בשבת דרשינן מקרא [במסכת שבת] דימים שבינתיים הוי ידיעה לחלק] (97). **נדה שיש בה שתי אזהרות, שהוא מזהר על הנדה, ונדה מזהרת עליו, אינו דין שהוא חייב על כל אחת ואחת.**

אמר לו רבי עקיבא: לא! אם אמרת בשבת שחייב על כל אחת ואחת, זה משום שיש בה תוצאות הרבה, מיני מלאכות הרבה המביאות לידי הטאות הרבה. תאמר בנדה, שאין בה תוצאות הרבה וחסאות הרבה, כי יש בה רק איסור ביאה.

אמר לו רבי אליעזר: הבא על הנדות הקטנות יוכיח, שאין בה תוצאות הרבה וחסאות הרבה, ובכל זאת חייב על כל אחת ואחת מהנדות הקטנות. והוא הדין שיש לו

חילוק גופין.

98. הקשה הערוך לנר, למה לא נלמד מצד השוה. כלומר משבת וקטנות יחד, שכאשר נפרוך, מה לשבת שיש בה תוצאות הרבה, נאמר, קטנות יוכיחו, וכאשר נפרוך, מה לקטנות שכן גופין מוחלקים, נאמר שבת יוכיח, וחזר הדין.

99. רש"י מפרש, שהוכיח לו מדין הבא חמש ביאות על בהמה אחת, שהוא חייב חמש חטאות לדעת רבי אליעזר. והאחרונים ביארו בדברי התוס', שבאמת אין דין זה פשוט בבהמה יותר מבנדה [שעליה שאלו רבי עקיבא]. ואם כן, הוא הדין שהיה יכול לומר לו על שאלתו, שהוא חייב חמש חטאות. אולם מאחר ורבי אליעזר לא

97. רש"י מפרש, שהוכיח לו מדין חילוק מלאכות שהוא חייב על כל אב מלאכה. ואם כן הוא הדין בבא על הנדה כמה ביאות, שיהיה חייב כמה חטאות, הואיל והם מעשים חלוקים, ואי אפשר לערבן, וזה כמו שלמדנו לעיל [טו א] לדעת רבי אליעזר.

ומכאן יש גם כן להוכיח בשיטת רש"י, שחילוק מלאכות דינו כגופין מוחלקין, ולא כשמות מוחלקין, וכמו שהובא בהערה 94 בשם התוצאות חיים, שהרי חילוק המעשים של כמה ביאות [לרבי אליעזר], אינו שייך לחילוק שמות כלל, אלא יסוד דינו, משום שהוא כמו חילוק של כמה גופים משם אחד. ואם כן ממה שרבי אליעזר השווה דין זה לחילוק מלאכות של שבת, הרי שגם חילוק מלאכות יסודו משום דין

שהוא הדין לנדה [תו' ד"ה אמר]. [וגם לתוס' יש בזה תשובה לשאלת רבי עקיבא, שגם ללא החילוק של הימים שבינתיים הרי עצם הביאות מחלקות].

אמר לו רבי עקיבא: לדידי הבחמה בנדה! שאף עליה אני מסתפק אם הביאות מחלקות בה [ולתוס' — הבחמה בנדה, ובשניהם, הביאות אינן מחלקות. אלא שאני מסתפק לגבי ימים שבינתיים].

הדרן עלך אמרו לו

אמר דבר שלא שמע מרבו, כמו שלמדנו בסוכה [כז], ורבי אליעזר שמע מרבו דין זה [דחילוק ביאות] בבהמה, ולא בנדה, לכן השיב לו מבהמה.

פרק ספק אכל חלב

מתניתין:

א. אדם שספק לו אם הוא **אכל חלב**⁽¹⁾, ספק **לא אכל**, [ובגמרא יתבאר האם הספק הוא מחמת שהיו לפניו שתי חתיכות האחת של חלב והשניה של שומן, וחשב בתחילה ששתיהן שומן ואכל אחת מהן, ואחר כך נודע לו שאחת מהן היתה של חלב, ואינו זוכר איזו אכל. או שהיתה לפניו רק חתיכה אחת ואכל אותה בהנחה שהיא שומן, ועתה הוא מסתפק שמא אותה חתיכה היתה של חלב]⁽²⁾.

ב. ואפילו **אכל** חתיכה בהנחה שהיא שומן ואחר כך נודע לו בודאות שהיא היתה של חלב, אלא שעתה הוא מסתפק: **ספק יש בו**

בחלב שאכל כשיעור כזית, וספק אין בו כזית⁽³⁾.

ג. וכן אם היו שומן וחלב לפניו, ואכל אחד י"ב-ב מהן מחמת שהיה סבור ששניהם הם שומן, ואחר כך נודע לו שאחד מהם היה חלב, ואינו יודע איזה מהם אכל.

[אבל, אם בשעה שאכל ידע שיש כאן ספק איסור הרי הוא מזיד באכילת ספק איסור, ואינו מביא קרבן]. ועיין בהערה 1.

ד. וכן אם היו אשתו ואחותו עמו בבית. שנג באחת מהן, שבא עליה כי סבר שהיא אשתו, ואינו יודע עתה באיזו מהן שנג, שהוא מסתפק שמא בא על אחותו.

ה. וכן אם היו שבת ויום חול. ועשה מלאכה

3. רש"י מפרש, שזה מקרה בפני עצמו, ואינו המשך למה שנזכר ברישא. דהיינו, שהיתה כאן חתיכה אחת, והיה סבור שומן היא, ואכלה, ולאחר שאכלה נודע לו שהיתה של חלב, אבל מסופק הוא אם היה בה כזית או לאו. ודקדקו האחרונים מדבריו, שדוקא באופן זה יתחייב באשם תלוי, אבל אילו היה כאן גם ספק על חתיכה זו אם היא חלב או שומן, ונמצא שיש כאן ספק ספיקא, ספק חלב או שומן, ואפילו אם תמצא לומר חלב, ספק יש בה כשיעור או לא, אינו מביא אשם תלוי, שהרי בכל התורה אנו מכריעים לקולא מכח ספק ספיקא, וכאן גם כן נכריע מכח הספק ספיקא, שלא אכל כזית חלב. וכן נוקט הלחם משנה [שגגות ח ב] ברעת הרמב"ם. ולקמן בהערה 7 יבואר אי"ה עוד מזה.

1. רש"י ותוס' כתבו, שכל דין זה הוא דוקא כשהיה סבור קודם אכילתו שהוא שומן, ואחר כך נולד לו ספק בזה. אבל אם היה יודע קודם אכילתו שהוא ספק חלב ספק שומן, ואכלו, אינו מביא אשם תלוי. ועיין הערה 12 עוד מענין זה.

2. המנחת חינוך [שטו] מחדש, שהוא הדין כשודאי אכל חלב, אלא שבשעת אכילתו היה ספק קטן ספק גדול, ואחר כך הגדיל בודאי, שהוא חייב באשם תלוי. ומדברי הגרע"ק איגר [שבת לה] מבואר, שהוא הדין, אם עשה ודאי איסור בשוגג, אלא שנסתפק לו אם הקרבן שהביא על חטא אחר, כיפר לו גם על חטא זה, שדינו להביא אשם תלוי. וכעין זה כתב החזו"א [הוריות יד יב].